ข้อกำหนด (Terms of Reference)
การจัดทำหลักสูตรการอุดมศึกษาที่เชื่อมโยงการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อเลี้ยงชีพได้อย่างมั่นคง
ภายใต้โครงการผลิตบัณฑิตพันธุ์ใหม่ฯ ปีงบประมาณ 2569
สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สป.อว.)

.....

1. หลักการและเหตุผล

เป้าหมายหลักของโครงการผลิตบัณฑิตพันธุ์ใหม่และกำลังคนสมรรถนะสูง เพื่อตอบโจทย์ภาคการผลิตตามนโยบายปฏิรูปอุดมศึกษา เป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้การอุดมศึกษาไทยตระหนักถึงการแปลงรูปพลิกโฉม (Transforming) ระบบนิเวศการจัดการศึกษาที่สามารถบ่มเพาะ “ทรัพยากรมนุษย์” ให้สามารถพัฒนาบัณฑิตและกำลังคนให้ตอบสนองได้ตรงและทันความต้องการของตลาดแรงงานที่พลิกผันจากการเปลี่ยนแปลงเชิงเทคโนโลยี ดังนั้นตั้งแต่เริ่มโครงการเป็นต้นมาข้อกำหนดการจัดทำหลักสูตรการอุดมศึกษาของโครงการจะพุ่งเป้าไปที่ความต้องการของภาคการผลิต ภาคบริการ ภาครัฐ ภาคประชาสังคมและชุมชน ใน “แต่ละชั่วขณะ” ในแต่ละคาบ “เวลาล่วงผ่าน (Elapsed Time)” ของการเปลี่ยนแปลงเชิงเทคโนโลยีเป็นสำคัญ

หลังสถานการณ์สภาวะวิกฤต COVID-19 วิวัฒนาการของเทคโนโลยีพลิกผันพัฒนารุดหน้าในอัตราที่รวดเร็วขึ้นเป็นทวีคูณ ส่งผลให้คาบเวลาล่วงผ่านของการเปลี่ยนแปลงเชิงเทคโนโลยีพลิกผันเริ่มสั้นลงมากกว่าในอดีตที่ผ่านมา โลกการทำงานจึงมี “สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา” หรืออีกนัยหนึ่งคือภูมิทัศน์การทำงานจะมี “หลายภาพ” ตลอดชีวิตการทำงานของกำลังคน นอกเหนือไปจากนั้นแต่ละภาพของภูมิทัศน์การทำงานมีความซับซ้อน และคาดเดายาก ภูมิทัศน์การทำงานดังกล่าวนี้กอปรกับคาบเวลาล่วงผ่านของการเปลี่ยนแปลงเชิงเทคโนโลยีที่มีแนวโน้มลดลงพลิกผันแนวคิดการจัดหา คัดสรร และพัฒนากำลังคนที่มีความสามารถเพื่อทำงานขององค์กร

เมื่อวิชาการความรู้แพร่ระบาดหาได้ง่าย แต่องค์กรทุกภาคส่วนต้องการกำลังคนที่มีความสามารถปฏิบัติงาน “งานอาชีพ (Jobs) และหรือหน้าที่ของตำแหน่งงาน (Job Roles) ปกติใหม่ที่ต้องทำให้ได้สำเร็จได้โดยเร็ว” ตลอดจนสามารถ “สร้างความสำเร็จให้องค์กร” บรรลุเป้าหมายการปรับเปลี่ยนองค์กรตอบสนองโครงสร้างเศรษฐกิจปกติใหม่ของแต่ละคาบเวลาล่วงผ่าน

ความต้องการปกติใหม่ดังกล่าวนี้สร้างแนวคิดการจัดหา คัดสรร และพัฒนากำลังคนโน้มเอียงออกจาก “ความรู้วิชาการ (Academic)” ในศาสตร์สู่ความสามารถประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อปฏิบัติงานได้ทันที “ทักษะ (Skill)” และ/หรือความสามารถสร้างความสำเร็จให้กับองค์กร "สมรรถนะ (Competency)" โดยไม่สนใจว่าทักษะ และหรือสมรรถนะนั้น ๆ ได้มาจากการเรียนรู้ในสถานศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และ/หรือเรียนรู้ด้วยตนเอง “Skill-First Approach”

ความชัดเจนของภูมิทัศน์การทำงาน และแนวคิดให้ความสำคัญกับทักษะ และสมรรถนะเป็น “กระแส” หลักสำหรับการจัดหา คัดสรร และพัฒนาทรัพยากรบุคคลขององค์กรของตลาดแรงงานทำให้โครงการผลิตบัณฑิตพันธุ์ใหม่และกำลังคนและกำลังคนสมรรถนะสูงเพื่อตอบโจทย์ภาคการผลิตตามนโยบาย

หมายเลขอ้างอิง ๑๙๐๑๑VRIIH๙๖๒๒๑
URL https://esaraban.vru.ac.th/archive/identityTags

ปฏิรูปอุดมศึกษา ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2567 เป็นต้นมานำแนวคิด Skill-First Approach มาประยุกต์ใช้ในการจัดการอุดมศึกษาเชื่อมโยงการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อเลี้ยงชีพได้อย่างมั่นคง

เมื่อกำลังคนทุกคนต้องมีภูมิทัศน์การทำงานเลี้ยงชีพหลายภาพตลอดชีวิต และตลาดแรงงานโน้มเอียงให้ความสำคัญกับทักษะ และสมรรถนะสำหรับการจ้างงาน (Skills-First Hiring) ตลอดจนกำลังคนต้องมีประสบการณ์ทำงานเพื่อสะสมขีดความสามารถการทำงานสะสม “ทุนฐานะเชิงทักษะ หรือสมรรถนะ” ที่เกิดจาก “ทุนฐานะด้านวิชาการ” ดังกล่าวข้างต้น โครงการผลิตบัณฑิตพันธุ์ใหม่ฯ จึงมีแนวคิดเปลี่ยนผ่าน “ความรู้วิชาการ” สู่ “ทักษะ หรือสมรรถนะ” Transforming Knowledge เพื่อการทำงานด้วย “หลักสูตรการศึกษาระยะสั้น” เพื่อบ่มเพาะทักษะ หรือสมรรถนะระดับ “ทำได้อย่างมั่นใจ (Competent)” พร้อมปฏิบัติ “งานเฉพาะเจาะจง” ในระดับเริ่มต้นของแต่ละระดับสายงานอาชีพปกติใหม่ซึ่งเป็นที่ต้องการในแต่ละช่วงเวลาผ่านพ้น โดยกำลังคนสามารถเลือกเรียนรู้ได้ตามศักยภาพของกำลังคนที่มีอยู่

เพื่อให้การอุดมศึกษาปรับตัวตามแนวคิด Skill-First สามารถส่งเสริมและสนับสนุนให้กำลังคนสามารถเลี้ยงชีพอย่างมั่นคงตลอดชีวิตการทำงานท่ามกลางสภาวะแวดล้อมการทำงานที่มีวิวัฒนาการตลอดเวลา หลักสูตรการศึกษาระยะสั้นของแต่ละช่วงเวลาผ่านพ้นต้องเป็น “ส่วนหนึ่ง” สามารถสะสมและสร้างพัฒนาการทักษะ สมรรถนะ รวมทั้งวิชาการความรู้ที่เปลี่ยนผ่าน ต่อยอดสู่ความเป็น“มืออาชีพ (Professional)” และหรือ “คุณวุฒิการศึกษา” ในอาชีพ (Career) และ/หรือ ระดับการศึกษา “*ณ*” คาบเวลาผ่านพ้นนั้น เมื่อมีคุณสมบัติเหมาะสม “Qualifying” สมควรได้รับการยอมรับ

นั่นคือเพื่อตอบโจทย์สภาวะแวดล้อมการทำงานที่มีวิวัฒนาการ และการจ้างงานแบบ Skills-First แนวคิดการจัดการอุดมศึกษาของโครงการผลิตบัณฑิตพันธุ์ใหม่ฯ จะเป็นการจัดการศึกษาด้วยหลักสูตรการศึกษาระยะสั้นเพื่อเรียนรู้ให้มีทักษะหรือสมรรถนะ (Non-Degree Program) สำหรับเริ่มต้นทำงานเฉพาะเจาะจงในระดับต้น (Entry Level) สำหรับเลี้ยงชีพได้ก่อน จากนั้นกำลังคนจะทยอยสะสมขีดความสามารถของตนจากการเรียนรู้ปฏิบัติงานในหน้าที่ และ/หรือการศึกษาเรียนรู้วิชาการด้วยตนเอง หรือจากสถาบันการศึกษา หรือสถาบันวิชาชีพ เพื่อสร้างความก้าวหน้าเป็นมืออาชีพในระดับงานอาชีพ (Career) เลี้ยงชีพได้อย่างมั่นคง เรียนรู้เพื่อให้มีขีดความสามารถทำได้ทำเป็น “Credentialing Learning”

ดังนั้น สป.อว. จึงได้จัดทำข้อกำหนด (Terms of Reference) การจัดทำหลักสูตรการอุดมศึกษาที่เชื่อมโยงการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อเลี้ยงชีพได้อย่างมั่นคง ภายใต้โครงการผลิตบัณฑิตพันธุ์ใหม่ฯ ปีงบประมาณ 2569 ตามแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อพัฒนาหลักสูตรการจัดการอุดมศึกษา “เรียนเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต” ที่มี “เส้นทางการเรียนรู้ (Learning Pathway)” เชื่อมโยงพัฒนาการสมรรถภาพ หรือสมรรถนะความชำนาญและเชี่ยวชาญในเส้นทางการทำงานอาชีพอุบัติใหม่ (Career Path) ในลักษณะ Upskilling Reskilling และ New-Skilling ของกำลังคนอย่างเสมอภาคเท่าเทียมตามความต้องการเฉพาะบุคคลที่หลากหลายและการมีส่วนร่วมของกำลังคนทุกภาคส่วน (ภาคการผลิต บริการ รัฐ และประชาสังคมและชุมชน) การจัดการศึกษาแบบ Equity Diversity และ Inclusion

หมายเลขอ้างอิง ๑๙๐๑๑VRIIH๙๖๒๒๑
URL https://esaraban.vru.ac.th/archive/identityTags

2.2 เพื่อเชื่อมโยงการศึกษากับการทำงานเพื่อเลี้ยงชีพ โดยการเทียบโอนประสบการณ์การเรียนรู้จากการทำงานเพื่อเลี้ยงชีพและสามารถรับปริญญาบัตรได้เมื่อกำลังคนมีคุณสมบัติครบถ้วน (Qualified) ตามผลลัพธ์การเรียนรู้ในระดับหลักสูตรที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษา

2.3 เพื่อพัฒนาหลักฐานเชิงประจักษ์ (Alternative Transcripts) ที่สามารถพิสูจน์ทราบยืนยันความถูกต้อง และรับรองทักษะความสามารถและสมรรถนะทำงานใดงานหนึ่งของผู้เรียนที่น่าเชื่อถือได้ (Alternative Credential)

3. ขอบเขตการดำเนินการ

3.1 กลุ่มเป้าหมาย กำลังคนในทุกภาคส่วน (ภาคการผลิตและอุตสาหกรรม ภาคการบริการ ภาครัฐ และภาคประชาสังคมและชุมชน) และนิสิต/นักศึกษา ในสถาบันการศึกษา โดยเรียงลำดับดังนี้

1) กลุ่มแรงงาน (Workforce)

2) กลุ่มคนสูงวัย

3) กลุ่มนิสิต/นักศึกษา ในสถาบันการศึกษา

3.2 กรอบแนวทางการพัฒนาหลักสูตรและการออกแบบกระบวนการเรียนรู้

หลักสูตรที่นำเสนอต้องเป็น “หลักสูตรการศึกษาระยะสั้น” ออกแบบภายใต้กรอบแนวคิด “Skills-First” (ดูหัวข้อ 1 ข้างต้น) เพื่อจัดหา “กำลังคนใหม่ และหรือพัฒนาทรัพยากรบุคลากรของสถานประกอบการ” ภาคการผลิต บริการ ภาครัฐ ภาคประชาสังคมและชุมชน ให้มีทักษะ หรือสมรรถนะที่เปลี่ยนผ่านจากความรู้วิชาการระดับอุดมศึกษา หรือระดับ Tertiary Transforming Knowledge พร้อมปฏิบัติงาน (Work หรือ Task) เฉพาะเจาะจงที่จำเป็นเร่งด่วนตามพันธกิจใหม่เพื่อให้สถานประกอบการนั้นมีศักยภาพปรับเปลี่ยนองค์กรตอบสนองโครงสร้างเศรษฐกิจปกติใหม่ของแต่ละคาบเวลาผ่านพ้นได้อย่างคล่องแคล่วว่องไว ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาควรดำเนินการดังต่อไปนี้

1. *ข้อตกลงความร่วมมือ (MOU)*: หน่วยงานภาคีและสถาบันการศึกษามีข้อตกลงทำความร่วมมือ (Collaboration) เพื่อยกระดับหน่วยงานภาคีให้มีขีดความสามารถดำเนินการเปลี่ยนผ่านการดำเนินงานรูปแบบเดิมสู่การดำเนินงานเพื่อตอบสนองโครงสร้างเศรษฐกิจปกติใหม่ของแต่ละคาบเวลาผ่านพ้น โดยร่วมกัน:

- วิเคราะห์หา “ทักษะ หรือสมรรถนะที่พึงมี (Skill Gap)” ของกำลังคนจากการเปลี่ยนผ่านความรู้วิชาการเพื่อทำงานที่หน่วยงานภาคีต้องการ
- ออกแบบ (Co-Designed) กระบวนการจัดการศึกษาแบบย้อนกลับเริ่มต้นจากความSkill Gap ที่ร่วมกันวิเคราะห์มาข้างต้น “Backward Design” โดยต้องเน้นการจัดการศึกษาที่เน้นส่งเสริมให้กำลังคนผู้เรียนสามารถเปลี่ยนผ่านความรู้วิชาการจากสถานศึกษาสู่การทำงานจริงในหน้าที่กำลังคนทำงานอยู่ หรืองานในหน้าที่ใหม่ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของเวลาเรียนตลอดหลักสูตร
- กำหนดแนวทาง “พิสูจน์ทราบ” ทักษะ หรือสมรรถนะที่ผู้สำเร็จการศึกษาพึงมีเพื่อออก “ใบรับรองทักษะ (Skill Credential)” ที่หน่วยงานภาคีจะให้คุณค่าและยอมรับ

2. *ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน (Credential)*: ผู้เรียนในหลักสูตรการศึกษาต้องเป็นทักษะ หรือสมรรถนะพร้อมทำงานใดงานหนึ่งที่เฉพาะเจาะจง “พร้อม” ปฏิบัติงานระดับเริ่มต้น (Entry Level) ในหน้าที่ที่เป็นที่ต้องการของหน่วยงานภาคี โดย Credential ต้องมีคุณลักษณะดังนี้

- เป็นทักษะ หรือสมรรถนะที่เกิดจากการเปลี่ยนผ่านความรู้วิชาการระดับ Tertiary หรือขั้นสูงสำหรับวิชาการปกติใหม่ Transforming Knowledge เพื่อให้มีขีดความสามารถทำงานที่ยังไม่เคยมีมาก่อนได้และหรือต่อยอดสะสมเพื่อความก้าวหน้าในอาชีพการทำงาน
- มี “คุณภาพ” เทียบเท่ากับการจัดการศึกษาเรียนรู้ความรู้วิชาการ 9 หน่วยกิตในระบบการจัดการศึกษาแบบทวิภาคหรือต้องเรียนรู้ไม่น้อยกว่า 285 ชั่วโมง แต่ต้องสามารถบรรลุได้ใน “ระยะเวลาไม่เกิน 4-6 เดือน” การเปรียบเทียบเชิงคุณภาพการศึกษาซึ่งหลักสูตรการศึกษาต้องตระหนัก แต่รูปแบบการดำเนินการจัดการศึกษา หลักสูตรการศึกษาสามารถกำหนดได้ตามความเหมาะสมเพื่อให้พิสูจน์ทราบได้ว่าผู้เรียนมีทักษะ หรือสมรรถนะที่กำหนด
- มีประสิทธิภาพ (Proficiency) ในระดับอย่างน้อย “ทำได้อย่างมั่นใจ (Competent)”

3. *เส้นทางการเรียนรู้ (Learning Pathway)*: เส้นทางการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาตามแนวทาง Skill-First ต้องเป็น “โครงสร้างพัฒนาการทักษะ หรือสมรรถนะ” เข้าสู่ Credential ที่หลักสูตรกำหนดไว้ ... ไม่ใช่โครงสร้างองค์ความรู้ (Body of Knowledge) ของศาสตร์วิชาการ

4. *Outcome Based Education (OBE)*: หลักสูตรการศึกษาต้องออกแบบการดำเนินการจัดการศึกษาตามแนวคิดและหลักการของการจัดการศึกษาเชิงผลลัพธ์ (Outcome Based Education) โดยต้องคำนึงถึงประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

- ผลลัพธ์การเรียนรู้เมื่อ “สำเร็จ” การศึกษา Program Learning Outcome ต้องสอดคล้องกับ Credential ที่ต้องการพิสูจน์ทราบและรับรองซึ่งเป็น “ขีดความสามารถการทำงานเป็น” มากกว่า “ความเข้าใจวิชาการความรู้”
- Skills Mapping ซึ่งเป็นกระบวนการถอดรหัส Credential ซึ่งอยู่ในรูปแบบผลลัพธ์การเรียนรู้ให้สามารถระบุ “ความรู้ที่ต้องเปลี่ยนผ่าน Knowledge” “ทักษะพื้นฐานที่ต้องมี (Skills)” “จริยธรรม (Ethics)” และ “อุปนิสัยและลักษณะบุคคลเพื่อทำงาน (Disposition and Characters)” ที่พึงมี ซึ่งจะนำมาออกแบบ “โมดูลการเรียนรู้ (Learning Modules)” ที่สอดคล้องกับ Credential ที่ต้องการพิสูจน์ทราบและรับรอง
- กระบวนการกำหนดรูปแบบ “การวัดผล (Assessment)” และ “วิธีการ และหรือกิจกรรม จัดการเรียนรู้ (Learning Pedagogy and Activities)” และ “การบรรยากาศการเรียนรู้ (Learning Environment)” ที่สอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ (Constructive Alignment)
- การกำหนด Rubric ที่อธิบายชัดเจนถึงความสามารถหรือระดับประสิทธิภาพ (Proficiency) ในระดับ “มั่นใจ” เพื่อการสื่อสารกับภาคผู้ประกอบการ

5. *ระบบบริหารคุณภาพ (Quality Management)*: หลักสูตรการศึกษาต้องออกแบบระบบบริหารคุณภาพของการดำเนินการจัดการศึกษาที่สร้างความมั่นใจว่าหลักสูตรสามารถดำเนินการจัดการศึกษาได้ตามเป้าประสงค์คุณภาพที่กำหนด และสร้างความพึงพอใจให้กับหน่วยงานภาคี และผู้เรียน ตลอดจนการพัฒนาสมรรถนะการดำเนินการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อรับประกันว่าผู้เรียนทุกคนบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตรที่กำหนด หรืออีกนัยหนึ่งคือผลเรียนมี Credential ที่พิสูจน์ทราบได้ว่าเป็นไปตามความต้องการของหน่วยงานภาคี

6. *Work Examples*: หลักสูตรต้องระบุตัวอย่างงาน (Work Examples) หรือผลงานตัวแทน (Artifacts) หรือหลักฐานเชิงประจักษ์อื่นๆ ที่ผู้เรียนจบหลักสูตรต้องแสดงออกเพื่อวัดระดับประสิทธิภาพ (Proficiency) การทำงานแบบองค์รวมซึ่งอาจจะเกิดจากการศึกษาเรียนรู้และฝึกฝนในหลักสูตรหรือจากประสบการณ์ทำงานเพื่อเลี้ยงชีพ

7. *กระบวนการ Recognition Prior (Experiential) Learning*: หลักสูตรต้องออกแบบกระบวนการเทียบโอน “การเรียนรู้” ของผู้เรียนจากประสพการณ์การทำงานของผู้เรียนที่ผ่านมา หรือการเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือจากที่อื่นนอกเหนือจากการเรียนรู้ในหลักสูตร RP(E)L เป็นกระบวนการที่สำคัญของแนวคิด Skills-First ที่ส่งเสริมและสนับสนุนแนวคิดการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกำลังคน

8. *กระบวนการออกใบ “รับรอง”*: หลักสูตรต้องออกแบบกระบวนการออกแบบรับรอง Credential ที่เป็นที่ “ยอมรับ” และมีหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ “พิสูจน์ทราบได้” และ “น่าเชื่อถือ” หรือ “สมเหตุสมผล” ตลอดจนแสดงรายการและระดับของทักษะและสมรรถนะที่มีของผู้สำเร็จการศึกษาในหลักสูตร

9. *การเปลี่ยนผ่านมาตรวัดการศึกษาสู่ผลลัพธ์การเรียนรู้*: หลักสูตรการศึกษาต้องเสนอแนวคิดการจัดการศึกษาที่เป็นหน่วยผลลัพธ์การเรียนรู้ที่สะท้อนถึงความน่าเชื่อถือความสามารถการทำงานหรือ Credibility แทนหน่วยเวลา (Time) ปี เดือน และหน่วยกิตชั่วโมง (Credit Hours) เพื่อความเท่าเทียมความหลากหลาย การมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาคี และกำลังคนที่มีส่วนได้เสียครบทุกภาคส่วน และความต้องการเฉพาะบุคคลในการรับการศึกษา ซึ่งจะเป็นแนวคิดที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาตลอดชีวิตที่เชื่อมโยงการเลี้ยงชีพได้อย่างมั่นคงตลอดเวลาการทำงานของกำลังคน

3.3 รูปแบบหลักสูตรการศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาสามารถนำเสนอรูปแบบหลักสูตรการจัดการศึกษาระยะสั้นตามแนวคิด Skills-First ที่มีใบรับรอง Skill Credential หรือ Micro-Credential ได้สองรูปแบบ ดังนี้

1. *หลักสูตรประกาศนียบัตร (Non Degree/Certificate) แบบไม่สะสมหน่วยกิต (Non-Credit Bearing)*: หลักสูตรการศึกษาระยะสั้นเพื่อ Upskilling หรือ Reskilling หรือ New-Skilling กำลังคนวัยทำงาน และหรือเสริมเพิ่มเติม (Reinforcement) ให้กับผู้เรียนในวัยเรียน ให้มีทักษะ หรือสมรรถนะที่มุ่งเน้นเพื่อทำงานอาชีพ หรืองานในหน้าที่ปกติใหม่ในแต่ละคาบเวลาผ่านพ้นของการเปลี่ยนแปลงเชิงเทคโนโลยีพลิกผัน โดยที่ทักษะ หรือสมรรถนะที่กำหนด “ไม่จำเป็น” ต้องเปลี่ยนผ่านจาก “ความรู้วิชาการ” ที่ “เป็นส่วนหนึ่ง” ขององค์ความรู้ในหลักสูตรการศึกษาตามมาตรฐานการอุดมศึกษา ปี พ.ศ. 2565 ใด ๆ

2. *หลักสูตรปริญญาบัตร (Degree) แบบสะสมหน่วยกิต (Credit Bearing)*: หลักสูตรการศึกษาระยะสั้นที่มีใบรับรองทักษะ (Skill Credential) หรือ Micro-Credential ที่เปลี่ยนผ่านโครงสร้าง “ความรู้วิชาการ” ในศาสตร์สาขาต่างๆ เรียนเพื่อรู้สู่โครงสร้าง “สมรรถภาพ หรือสมรรถนะ” เรียนเพื่อทำอะไรได้ เพื่อ Upskilling หรือ Reskilling หรือ New-Skilling กำลังคนวัยทำงานให้ทำงานอาชีพ หรืองานในหน้าที่ที่พลิกผันเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงเชิงเทคโนโลยี หรืออีกนัยหนึ่งคือ “ความรู้วิชาการ” ที่เปลี่ยนผ่านเป็น “ส่วนหนึ่ง” ของรายวิชา และหรือเป็นองค์ความรู้วิชาการในหลักสูตรการศึกษาตามมาตรฐานการอุดมศึกษา ปี พ.ศ. 2565

นอกจากนี้หลักสูตรการศึกษารูปแบบนี้ต้องมีคุณลักษณะจำเพาะ ดังนี้

■ โครงสร้างทักษะ และหรือสมรรถนะที่กำหนดต้องเป็นโครงสร้างที่เป็นพัฒนาการสู่เส้นทางความก้าวหน้าของอาชีพ (Career)

■ โครงสร้างทักษะ และหรือสมรรถนะดังกล่าวข้างต้นต้องเป็นการออกแบบเชิงหลักสูตรการศึกษาระยะสั้นที่พัฒนาทักษะ หรือสรรถนะที่เป็นอิสระจากกันและกัน Modularity in Design แต่สามารถนำมาเรียงซ้อนกัน โดยผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ (Stackable) เพื่อยกระดับประสิทธิภาพหรือความสามารถการทำงานในตำแหน่งงานที่สูงขึ้นบนเส้นทางความก้าวหน้าของอาชีพ โดยที่ผู้เรียนมีอิสระในการเลือกเรียนสองหลักสูตรหรือมากกว่าขึ้นไปเพื่อสร้างความสามารถพร้อมทำงานใดงานหนึ่งที่ตลาดแรงงานแต่ละคาบเวลาผ่านพ้น

■ สามารถเก็บสะสมทักษะและสมรรถนะการทำงาน (Credibility) ไว้แลกเปลี่ยนเป็นความสามารถเชิงวิชาการเพื่อรับปริญญาบัตรในระดับและศาสตร์สาขาเมื่อกำลังคนมีวิชาการความรู้ ทักษะ จริยธรรม และลักษณะบุคคล ครบถ้วนสมควร (Qualified) ตามผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (Programme Learning Outcomes) ที่กำหนดในหลักสูตรนั้นๆ โดยที่ความรู้ ทักษะ จริยธรรม และลักษณะบุคคลเหล่านั้นสามารถเป็นการเรียนรู้ทั้งจากหลักสูตรและจากประสบการณ์ทำงานเพื่อเลี้ยงชีพ

4. เป้าหมายอุตสาหกรรม/กลุ่มการพัฒนา ที่เป็นความต้องการของประเทศ ดังนี้

4.1 สินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง

4.2 การท่องเที่ยวเชิงคุณภาพและความยั่งยืน

4.3 การผลิตยานยนต์ไฟฟ้า

4.4 การแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง

4.5 Semiconductor อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ และหุ่นยนต์

4.6 เทคโนโลยีชีวภาพและพลังงานทางเลือก

4.7 เทคโนโลยีดิจิทัล และ AI

4.8 ครูและบุคลากรทางการศึกษา

4.9 ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

4.10 สังคม ชุมชนและท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

5. การกำหนดทักษะที่จำเป็น

การเลือกทักษะให้สอดคล้อง/เหมาะสมกับหลักสูตรที่เสนอ ที่เป็นไปตามความต้องการของภาคอุตสาหกรรม ภาคแรงงาน ภาครัฐ ภาคประชาสังคม ชุมชนท้องถิ่น ที่ได้จาก**การจัดทำและวิเคราะห์ Skill Mapping** เพื่อหาทักษะที่เป็นความต้องการ โดยเฉพาะการนำทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และ AI มาผลิตและพัฒนากำลังคน รวมถึง ต้องผนวกความรู้และทักษะที่จำเป็นเกี่ยวกับ BCG Model ไว้ในหลักสูตรด้วย

6. การจัดสรรงบประมาณ

6.1 หลักสูตรปริญญาบัตร (Degree) แบบสะสมหน่วยกิต (Credit bearing) (ประกอบด้วย Non Degree 3 หลักสูตร) สนับสนุนงบประมาณไม่เกิน 100,000 บาท/คน/หลักสูตร หลักสูตรละไม่เกิน 40 คน

6.2 หลักสูตรประกาศนียบัตร (Non Degree) ประเภท Non Credit Bearing ที่เป็นหลักสูตรใหม่ที่ไม่เคยเสนอเข้าร่วมโครงการฯ สนับสนุนงบประมาณ 30,000 บาท/คน/หลักสูตร หลักสูตรละไม่เกิน 40 คน โดยจะได้รับการสนับสนุน จำนวน 2 รุ่น

7. ขั้นตอนการดำเนินการ

7.1 สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

7.1.1 จัดทำข้อกำหนด (TOR) แจ้งให้สถาบันอุดมศึกษาจัดส่งหลักสูตร และจัดประชุมชี้แจงให้สถาบันอุดมศึกษาทราบ

7.1.2 คณะอนุกรรมการบริหารโครงการฯ พิจารณาคัดเลือกหลักสูตรที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเกณฑ์ในการพิจารณา ทั้งนี้ ผลการตัดสินของคณะอนุกรรมการบริหารโครงการฯ และการแจ้งผลการพิจารณาของ สป.อว. ถือว่าเป็นที่สิ้นสุด

7.1.3 จัดสรรงบประมาณให้กับหลักสูตรผ่านทางสถาบันอุดมศึกษา

7.1.4 คณะอนุกรรมการบริหารโครงการฯ กำกับและติดตามประเมินผลการดำเนินงาน โดยอาจมีการลงพื้นที่ตรวจเยี่ยม และ/หรือ เชิญหลักสูตรชี้แจงผลการดำเนินการจัดหลักสูตร และ/หรือเข้าร่วมการประชุมสัมมนาต่างๆ

7.2 สถาบันอุดมศึกษา

7.2.1 จัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเกณฑ์ในการพิจารณาตาม TOR ที่กำหนด พร้อมทั้ง นำส่งลิงก์หน้าเว็บโครงการผลิตบัณฑิตพันธุ์ใหม่ของสถาบันอุดมศึกษา (ที่ระบุหลักสูตรภายใต้โครงการ รายละเอียดหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน ระยะเวลาเปิดรับ และอื่นๆ)

7.2.2 นำส่งหนังสือนำพร้อมหลักสูตรโดยอธิการบดีสถาบันอุดมศึกษาหรือผู้รับมอบอำนาจลงนามถึงปลัดกระทรวงการอุดมศึกษาฯ และเสนอผ่านทาง https://www.nxtgenhedb.com/ ภายในวันที่กำหนด

หมายเลขอ้างอิง ๑๙๐๑๑VRIIH๙๖๒๒๑
URL https://esaraban.vru.ac.th/archive/identityTags

7.2.3 หลักสูตรที่ผ่านแล้ว สามารถดำเนินการได้ดังนี้

1) เปิดรับผู้เรียนผ่านทาง https://www.facebook.com/groups/nxtgenthe และช่องทางอื่นๆ ของสถาบัน และขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากทางโครงการฯ ตามแบบฟอร์มที่กำหนด พร้อมแนบสำเนาเอกสารการอนุมัติหลักสูตรจากสภาสถาบัน

2) จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่ได้รับการอนุมัติ โดยเบิกจ่ายงบประมาณตามระเบียบทางราชการที่เกี่ยวข้อง และไม่สามารถหักค่าดำเนินการหรือค่าบริการวิชาการจากงบประมาณที่ได้รับ

3) เมื่อดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว สถาบันอุดมศึกษาจะต้องคืนเงินเหลือจ่ายให้กับสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษาฯ ในรูปแบบเช็คเท่านั้น และจัดทำรายงานผลการจัดการเรียนการสอนที่ให้เห็นผลลัพธ์การเรียนรู้และการนำไปใช้ประโยชน์ตามแบบฟอร์มที่กำหนด รวมถึง ถอดบทเรียนการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบ infographic (1-2 หน้ากระดาษ A4 ต่อ 1 หลักสูตร) ส่งให้สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษาฯ และในระบบติดตามประเมินผล https://www.nxtgenhedb.com/

4) สถาบันอุดมศึกษาจะต้องติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนและผู้เรียนเป็นรายบุคล ที่สะท้อนให้เห็นถึงผลผลิต ผลลัพธ์และผลกระทบของผู้เรียน รวมถึงความสำเร็จตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

5) สถาบันอุดมศึกษาจะต้องเอกสาร/หลักฐาน Skill Transcript/Skill Certificate ที่สามารถพิสูจน์ทราบ ยืนยันความถูกต้อง และรับรองทักษะความสามารถและสมรรถนะทำงานใดงานหนึ่งของผู้เรียนที่น่าเชื่อถือได้

8. หลักเกณฑ์การพิจารณา

8.1 สถาบันอุดมศึกษาต้นสังกัดจะต้องเสนอหลักสูตรตามช่องทางและระยะเวลาที่กำหนด

8.2 หลักสูตรจะต้องกรอกรายละเอียดตามแบบฟอร์มที่กำหนดให้ครบถ้วน

8.3 หลักสูตรที่เสนอจะต้องสอดคล้องตามที่กำหนดไว้ใน TOR

8.4 พิจารณาจากผลการดำเนินการที่ผ่านมา การติดตามประเมินผล การบริหารโครงการ การบันทึกข้อมูลในระบบติดตามประเมินผลของหลักสูตรอื่นๆ ที่ผ่านมา ตลอดจน เว็บโครงการผลิตบัณฑิตพันธุ์ใหม่ของสถาบันอุดมศึกษา

8.5 ผลการพิจารณาเป็น 3 รูปแบบ คือ

1) ผ่าน หลักสูตรสามารถดำเนินการเปิดรับผู้เรียนและขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากทางโครงการ

2) ผ่านแบบมีเงื่อนไข หลักสูตรต้องดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรตามที่โครงการกำหนด

3) ไม่ผ่าน

9. การเปิดรับสมัคร

สถาบันอุดมศึกษาจะต้องมีหนังสือถึง สป.อว. พร้อมเอกสารการออกแบบหลักสูตร จำนวนหลักสูตรละ 2 ชุด (โดยเสนอหลักสูตรปริญญาได้ไม่เกินสถาบันละ 2 หลักสูตร และเสนอหลักสูตรประกาศนียบัตร

ได้ไม่เกินสถาบันละ 3 หลักสูตร) และเสนอหลักสูตรผ่านทาง https://www.nxtgenhedb.com/ **ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน-15 ธันวาคม 2568** (ยึดวันที่ประทับตราไปรษณีย์เป็นสำคัญ) ทั้งนี้ หากเอกสารที่นำส่งมีรายละเอียดไม่ครบถ้วนตามเงื่อนไขและหากพ้นกำหนดระยะเวลาส่งจะถือว่าเป็นโมฆะ

10. การแจ้งผลการพิจารณา

สป.อว. จะแจ้งผลการพิจารณาให้สถาบันอุดมศึกษาที่ผ่านการพิจารณาทราบ **ภายในเดือนมกราคม 2569** โดยผลการตัดสินของคณะอนุกรรมการบริหารโครงการฯ และการแจ้งผลการพิจารณาของ สป.อว. ถือว่าเป็นที่สิ้นสุด
